

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Ladislava Hejtmánka, soudce Vadima Hlavatého a soudkyně Pavly Klusáčkové ve věci

žalobce: **Mgr. D. B.**
bytem X

proti

žalované: **Česká advokátní komora**
se sídlem Národní 118/16, Praha 1

o žalobě ze dne 25. 1. 2023 na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu

takto:

- I. Určuje se, že zásah žalované spočívající v tom, že žalobci neumožnila složení slibu advokáta a nezapsala jej do seznamu advokátů z důvodu, že nesplňuje podmínku bezúhonnosti, je nezákonný.
- II. Žalované se přikazuje, aby znovu posoudila žádost žalobce o zápis do seznamu advokátů ze dne 9. 8. 2022. Při tom žalovaná přihlédně k tomu, že jí uváděný důvod, pro který žalobce nesplňuje podmínku bezúhonnosti, shledal soud nezákonným. V případě, že žalobce splňuje i ostatní podmínky pro zápis do seznamu advokátů, přikazuje se žalované umožnit žalobci složit slib do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku a následně ho zapsat do seznamu advokátů.

Shodu s prvopisem potvrzuje M. V.

- III. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku na náhradě nákladů řízení částku 2 000 Kč.

Odůvodnění:

Obsah žaloby

1. Žalobou podanou původně u Obvodního soudu pro Prahu 1 se žalobce domáhal ochrany před nezákonným zásahem žalované spočívajícím v tom, že mu neumožnila složení slibu advokáta a nezapsala jej do seznamu advokátů.
2. Žalobce v žalobě uvedl, že se v minulosti dopustil trestného činu a po pravomocném odsouzení dne 30. 11. 2016 k podmíněnému trestu odnětí svobody mu bylo dne 10. 4. 2017 žalovanou uloženo kárné opatření (k tomu viz níže vyjádření žalované) vyškrtnutí ze seznamu advokátů pod č. j. P 2/2017-001.
3. Žádostí ze dne 9. 8. 2022 požádal žalobce žalovanou o umožnění složení slibu a opětovný zápis do seznamu advokátů. K žádosti připojil výpis z rejstříku trestů, který je bez záznamu, neboť trest uložený rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 17. 8. 2016, sp. zn. 1 T 2/2016, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 11. 2016, sp. zn. 9 To 74/2016, byl zahrazen. Od právní moci kárného rozhodnutí žalované o vyškrtnutí žalobce ze seznamu advokátů uběhla doba pěti let, na žalobce se tedy dle § 35b písm. d) zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, hledí, jako by se nedopustil kárného provinění, popřípadě jako by mu nebylo uloženo kárné opatření.
4. Žalobce byl poté pozván na jednání představenstva žalované konané dne 10. 10. 2022, kde mu bylo sděleno, že s ohledem na předchozí odsouzení a kárné potrestání není žalobce pro představenstvo žalované osobou bezúhonnou ve smyslu § 5 odst. 1 písm. d) zákona o advokacii, tedy nesplňuje předpoklady pro opětovný zápis do seznamu advokátů. Toto stanovisko si žalobce vyžádal písemně (dopis žalované ze dne 23. 11. 2022).
5. Žalobce nepopíral, že pojem bezúhonnost dle § 5 odst. 1 písm. d) zákona o advokacii nelze vykládat toliko coby bezúhonnost trestní, nýbrž i jako bezúhonnost stavovskou (rozsudek Nejvyššího soudu 31. 7. 2018, č. j. 33 Cdo 3603/2017-267). Proto žalobce nežádal o zápis do seznamu advokátů dříve, než uplynula doba pěti let od právní moci rozhodnutí o vyškrtnutí žalobce ze seznamu advokátů.
6. Výklad pojmu „stavovská bezúhonnost“ nemůže záviset pouze na neomezeném uvážení představenstva žalované. To by umožňovalo nerovný přístup k jednotlivým osobám, popíralo by to princip presumpce neviny a v konečném důsledku by bývalý, pravomocně odsouzený advokát mohl být do seznamu advokátů zapsán až po jiné než ze zákona vyplývající době, popř. by do něj nemusel být zapsán nikdy. Takový postup by znemožňoval, aby se trestaný advokát poučil a dostal druhou příležitost. Žalobce dodal, že je držitelem zbrojního průkazu, u něhož je bezúhonnost podmínkou pro jeho získání.
7. V doplnění žaloby žalobce vylíčil svou současnou ekonomickou činnost, kterou je připraven ukončit tak, aby mu ve složení slibu advokáta nic nebránilo.

Vyjádření žalované

8. Žalovaná navrhla žalobu zamítnout. Úvodem podotkla, že rozhodnutí žalované č. j. P 2/2017-001 neukládalo žalobci kárné opatření spočívající ve vyškrtnutí žalobce ze seznamu

advokátů. Zmíněným rozhodnutím byl žalobce vyškrtnut ze seznamu advokátů podle § 8 odst. 1 písm. c) zákona o advokacii, neboť byl pravomocně odsouzen za zvlášť závažný zločin zpronevěry podle § 206 odst. 1, 4 písm. b), odst. 5 písm. a) trestního zákoníku k trestu odnětí svobody v délce tří let s podmíněným odkladem na zkušební dobu v trvání pěti let, k trestu zákazu činnosti spočívajícím v zákazu výkonu advokacie a funkce insolvenčního správce na dobu pěti let a k peněžitému trestu ve výši 100 000 Kč. Z tohoto důvodu je nesprávný žalobcův odkaz na § 35b písm. d) zákona o advokacii a související argumentace.

9. Žalovaná setrvala na názoru, že žalobce nesplňuje podmínku bezúhonnosti vyžadovanou pro zápis do seznamu advokátů v § 5 odst. 1 písm. d) zákona o advokacii, což zdůvodnila v dopisu ze dne 23. 11. 2022. Bezúhonnost vyžadovaná v citovaném ustanovení je bezúhonností stavovskou, která je spjata s pojmy mravnosti, spolehlivosti, čestnosti a slušnosti (viz žalobcem odkazovaný rozsudek sp. zn. 33 Cdo 3603/2017). Zahlazením odsouzení ani uplynutím pěti let od vyškrtnutí ze seznamu advokátů se dle žalované stavovské bezúhonnosti automaticky nenabývá. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2018, č. j. 7 As 269/2018-39, bod 21, nelze bezúhonnost dle § 5 odst. 1 písm. d) zákona o advokacii vykládat pouze jako bezúhonnost v trestněprávním smyslu, nýbrž je nutné přihlídnout k obsahu zákona o advokacii, resp. jeho cílům. Mimo jiné jde o jeho § 16 a § 17, které ukládají advokátům chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta, postupovat čestně a svědomitě a nesnižovat důstojnost advokátního stavu.
10. K tezi žalobce, že výklad pojmu stavovské bezúhonnosti nelze ponechat na uvážení představenstva žalované, žalovaná znovu odkázala na rozsudek sp. zn. 7 As 269/2018. Dle jeho bodů 15 a 16 zákon o advokacii nekonkretizuje obsah pojmu bezúhonnost, což však neznamená, že by tento neurčitý právní pojem nebyla žalovaná coby orgán veřejné správy oprávněna vyložit (usnesení zvláštního senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 8. 2017, č. j. Konf 28/2014-55) a návazně na to posoudit, zda daná osoba tuto podmínku splňuje.
11. Žalovaná posuzuje každou žádost o zápis do seznamu advokátů individuálně, s přihlédnutím ke všem okolnostem a rozhodným skutečnostem. Jestliže advokát zpronevěří peněžní prostředky, které mu byly svěřeny do úschovy, dopustí se prakticky nejzávažnějšího porušení advokátních povinností, které zásadně zpochybňuje jeho způsobilost jednat poctivě, čestně a svědomitě. Žalovaná měla za to, že zpronevěra, jíž se žalobce dopustil při výkonu advokacie, je natolik závažným porušením základních povinností advokáta, že nelze připustit, aby žalobce mohl znovu vykonávat advokacii. Právě obdobné případy významně ohrožují důvěru veřejnosti k advokátnímu stavu a jsou důvodem opakovaného zpochybňování oprávnění advokátů provádět úschovy peněžních prostředků, jež jsou důležitou součástí několika oblastí advokátních služeb. Jelikož zákon o advokacii neumožňuje, aby žalobce mohl vykonávat advokacii s omezením, které by mu bránilo v přijímání peněz a jiných hodnot do úschovy, pak v zájmu prevence a ochrany potenciálních klientů žalobce není možné jej znovu zapsat do seznamu advokátů, neboť skutek, za který byl odsouzen, prakticky trvale zpochybňuje morální a profesionální vyspělost žalobce nezbytnou pro řádný výkon advokacie.
12. Postup žalované rovněž není popřením presumpce neviny, neboť vina žalobce zvlášť závažným zločinem zpronevěry byla vyslovena soudy.

Jednání před soudem

Shodu s prvopisem potvrzuje M. V.

13. Při jednání dne 4. 9. 2023 žalobce i žalovaná setrvali na svých procesních stanoviscích, odkázali na svá písemná podání a shrnuli svou argumentaci. Žalobce akcentoval, že odsuzující rozsudky nezahrnují náhradu škody, neboť ještě před zahájením trestního řízení byly dotčené peněžní prostředky klientům vráceny. Žalovaná opáčila, že žalobce zpronevěrou jedné ze svěřených úschov sanoval jiného poškozeného klienta, přičemž takový postup danému advokátovi umožňuje kamuflovat poškozování klientů, což ohrožuje důvěru v advokátní stav.

14. Soud provedl důkazy konstatací obsahu výroků odsuzujících rozsudků.

Posouzení žaloby soudem

15. Soud dle § 87 odst. 1 část věty před středníkem zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), vycházel ze skutkového stavu zjištěného ke dni svého rozhodnutí.

16. Po posouzení věci soud dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

17. Podle § 5 odst. 1 zákona o advokacii zapíše žalovaná na základě písemné žádosti do seznamu advokátů každého, kdo kumulativně splní tam uvedené podmínky, přičemž dle písm. d) citovaného ustanovení je jednou z těchto podmínek bezúhonnost.

18. Úvodem soud podotýká, že žalobce správně zvolil žalobní typ, přičemž se jedná o trvalý zásah, žaloba tedy byla podána včas (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 9. 2021, č. j. 5 As 462/2019-35, Sb. NSS 4257/2021, zabývající se nezapsáním osoby do seznamu advokátních koncipientů).

19. Soud konstatuje, že mezi účastníky nejsou sporné okolnosti předchozího vyškrtnutí žalobce ze seznamu advokátů a jeho důvody. Soud pouze poznamenává, že žalobce v žalobě nepřesně formuloval, že vyškrtnutí bylo uloženo kárným opatřením, ve skutečnosti však šlo o obligatorní důsledek pravomocného odsouzení žalobce. Sporným není mezi účastníky ani fakt, že žalobce ke své žádosti předložil výpis z rejstříku trestů ze dne 3. 8. 2022, v němž nemá žádný záznam.

20. Účastníci se shodují i v tom, že stavovská bezúhonnost, kterou má na mysli § 5 odst. 1 písm. d) zákona o advokacii, zahrnuje kromě bezúhonnosti v trestněprávním smyslu (srov. zahlázení dle § 105 a § 106 trestního zákoníku) i bezúhonnost v širším smyslu, která reflektuje postavení a úlohu advokáta. Tomu přisvědčuje i soud, přičemž nezpochybňuje, že trestný čin spočívající v tom, že advokát zpronevěří peněžní prostředky klientů svěřené mu do advokátní úschovy, obecně vzato ohrožuje důvěru veřejnosti k advokátnímu stavu. Soud vnímá i fakt, že konkrétnímu advokátovi nelze omezit rozsah výkonu advokacie, tedy např. mu zakázat přijímat advokátní úschovy.

21. V projednávaném případě však žalovaná při posuzování stavovské bezúhonnosti vychází z dříve spáchaného a zahlazeného trestného činu žalobce, čímž směřuje obě subkategorie pojmu bezúhonnost dle § 5 odst. 1 písm. d) zákona o advokacii, tedy trestněprávní a „zbytkovou“ bezúhonnost.

22. O spáchání trestného činu a s tím souvisejícího zániku bezúhonnosti dané osoby rozhoduje výhradně soud. Zákon též stanoví pravidla, za nichž dojde k zahlázení odsouzení, tj. nastane situace, kdy se na pachatele trestného činu hledí, jako by nebyl odsouzen. Tím se daná osoba stane bezúhonnou v trestněprávním smyslu, což žalovaná nemůže zvrátit ani s tím polemizovat.

23. Soud také připomíná, že trestní soud žalobci mj. uložil zákaz výkonu funkce advokáta na dobu 5 let. Z vyjádření žalované přitom plyne, že vyškrtnutý advokát, který zpronevěřil peněžní prostředky svěřené mu do úschovy, se nemůže stát advokátem již nikdy. Žalovaná tím fakticky žalobci prodloužila trestním soudem uložený trest zákazu činnosti na doživotí.
24. Takovýto postup se soudu jeví nepřijatelný. K tomu lze poukázat nejen na institut zahlázení odsouzení, který se aplikuje i v případě odsouzení k výjimečnému trestu, ale i na promlčení (prekluzi) trestní odpovědnosti, kdy se s výjimkou těch nejzávažnějších trestných činů trestné činy promlčují. Institut zahlázení odsouzení umožňuje po splnění zákonem stanovených podmínek odstranit nepříznivé důsledky odsouzení, mezi něž patří i omezení pracovního života pachatele. Soud též odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2009, č. j. 1 Afs 15/2009-105, Sb. NSS 1837/2009, který se v souvislosti se situací, kdy zákon neupravuje prekluzivní lhůtu, konstatoval, že zásahy veřejné moci do soukromé sféry jsou zásadně limitovány během času, a není-li prekluzivní lhůta stanovena, je nutné vycházet z principu přiměřenosti.
25. Žalovaná dostatečně neodůvodnila, proč se domnívá, že i zahlázený trestný čin a s ním spojená bezúhonnost v trestněprávním smyslu má vést k závěru o nesplnění podmínky bezúhonnosti, když přitom zahlázení odsouzení dle trestního zákoníku má za následek odstranění nepříznivých důsledků odsouzení, včetně omezení pracovního života. Žalovaná též vyslovila svůj závěr paušálně, tedy že nezapiše žádného bývalého advokáta, který zpronevěřil advokátní úschovu, aniž by hodnotila veškeré konkrétní a rozhodné okolnosti trestného činu žalobce (s výjimkou toho, že při jednání poukázala na spojitost obou případů zpronevěry a snahu zakrýt jeden čin druhým, čímž se toliko stručně vyslovila k jediné „přítěžující“ okolnosti, což soud vzhledem k výše uvedenému nehodnotil).

Závěr

26. S ohledem na shora uvedené soud shledal žalobu důvodnou a podle § 87 odst. 2 s. ř. s. rozhodl o tom, že zásah žalované je nezákonný, a dále zakázal žalované, aby v porušování žalobcova práva pokračovala. Soud přitom formuloval výroky rozsudku tak, aby při zachování smyslu žalobcova petitu odpovídaly okolnostem případu. Žalobní námitky a soudní přezkum totiž směřovaly jen k otázce splnění podmínky bezúhonnosti, žalovaná však musí vyhodnotit splnění všech zákonných podmínek pro zápis do seznamu advokátů a postupovat v zákonné lhůtě (srov. výrok rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 6. 4. 2021, č. j. 8 A 18/2021-31, a § 5 a § 7 odst. 3 zákona o advokacii).
27. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Jelikož byl žalobce ve věci zcela úspěšný, uložil soud žalované zaplatit mu náhradu nákladů řízení. Náklady žalobce představuje zaplacený soudní poplatek ve výši 2 000 Kč. Jiné náklady spojené se soudním řízením nebyly žalobcem konkretizovány ani doloženy, přičemž v soudním řízení správním nenáleží nezastoupenému účastníkovi paušální náhrada dle vyhlášky č. 254/2015 Sb. či dle nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 39/13 (rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 8. 2015, č. j. 6 As 135/2015-79, a ze dne 5. 3. 2015, č. j. 6 Ads 299/2014-25).

Poučení:

Shodu s prvopisem potvrzuje M. V.

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 4. září 2023

Ladislav Hejtmánek v. r.
předseda senátu